

บทที่ ๒

สถานการณ์ภัยแล้งของอำเภอสี จังหวัดลำพูน

อำเภอสี มีพื้นที่กว้างขวางเกือบครึ่งหนึ่งของจังหวัดลำพูน สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง ส่วนมากเป็นภูเขาต้นน้ำลำธารหรือลำห้วย อำเภอสีประกอบไปด้วย ๘ ตำบล ได้แก่ (๑)ตำบลสี (๒) ตำบลแม่ตืน (๓)ตำบลนาทราย (๔)ตำบลดงดำ (๕)ตำบลก้อ (๖)ตำบลแม่ลาน (๗)ตำบลป่าไผ่ (๘) ตำบลศรีวิชัย ท้องที่อำเภอสีประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน ๑๐ แห่ง ได้แก่ (๑) เทศบาลตำบลสี (๒)เทศบาลตำบลแม่ตืน (๓) เทศบาลตำบลวังดิน (๔)เทศบาลตำบลดงดำ (๕) เทศบาลตำบลศรีวิชัย (๖)เทศบาลตำบลก้อ (๗) เทศบาลตำบลป่าไผ่ (๘)องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงแก้ว (๙)องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย (๑๐)องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน อำเภอสีมีประชากรทั้งหมดจำนวน ๖๙,๖๕๓ คน^๑

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ สถานการณ์การเกิดภัยแล้งของ อำเภอสี จังหวัดลำพูน ที่ประสบปัญหาอย่างรุนแรง โดยจะคัดเลือกจากผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนที่มีความรุนแรงของปัญหาภัยแล้งมากที่สุด เพื่อเป็นข้อมูลในการป้องกันการเกิดภัยแล้งหรือเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ให้ความรุนแรง ความเสียหาย ผลกระทบกับประชาชนให้ลดน้อยลงให้มากที่สุด พื้นที่ทำการวิจัย มีดังนี้ (๑)พื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลสี (๒)พื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลวังดิน (๓)พื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน (๔)พื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย และภาพรวมของทั้งอำเภอสี

^๑ อำเภอสี, ภูมิศาสตร์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [http://www.th.wikipedia.org/wiki/\[๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐\]](http://www.th.wikipedia.org/wiki/[๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐]).

๒.๑ พื้นที่การปกครองอำเภอสี

อำเภอสีแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๘ ตำบล ๙๕ หมู่บ้าน ได้แก่

พื้นที่	จำนวนหมู่บ้าน	ขนาดพื้นที่ (กม.)	จำนวนประชากรแยกตามส่วนท้องถิ่น	
๑. ตำบลสี	๑๓	๑๖๒.๔๑๗	๙,๐๑๐	เทศบาลตำบลสี
		๔.๕	๔,๕๐๒	เทศบาลตำบลวังดิน
๒. ตำบลแม่ตื่น	๑๗	๖๖.๓๐	๓,๔๗๐	เทศบาลตำบลแม่ตื่น
		๒๓๘.๔๘๘	๗,๖๕๗	องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงแก้ว
๓. ตำบลนาทราย	๒๓	๒๐๕.๑๐	๑๙,๓๕๑	องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย
๔. ตำบลดงดำ	๖	๘๐.๕๖๙	๓,๐๘๑	เทศบาลตำบลดงดำ
๕. ตำบลก่อ	๔	๕๓๑.๙๒๑	๒,๔๓๗	เทศบาลตำบลก่อ
๖. ตำบลแม่ลาน	๗	๙๐๐	๓,๑๐๔	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน
๗. ตำบลป่าไผ่	๑๒	๑๕๐.๓๗๖	๙,๔๒๗	เทศบาลตำบลป่าไผ่
๘. ตำบลศรีวิชัย	๑๓	๒๗๐	๗,๖๑๔	เทศบาลตำบลศรีวิชัย
รวม	๙๕	๒,๖๐๙.๕๗๑	๓๙,๕๔๑ (เทศบาลตำบล) ๓๐,๑๑๒ (องค์การบริหารส่วนตำบล)	

๒.๒ สถานการณ์ภัยแล้งของอำเภอสี จังหวัดลำพูน

พื้นที่	สถานการณ์	ผลกระทบ	ปัจจัยทำให้เกิดภัยแล้ง
๑. อำเภอสี	๑. ประชาชนขาดน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ๒. ผลผลิตทางการเกษตรไม่มีน้ำมาหล่อเลี้ยง ๓. ไม่มีผลผลิตเข้าสู่ตลาด	๑. การดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนอำเภอสี ๒. ผลผลิตของเกษตรกรได้รับความเสียหาย ๓. ระบบเศรษฐกิจถดถอย	๑. ป่าไม้แหล่งต้นน้ำถูกทำลาย ๒. มนุษย์เป็นผู้ทำลาย

พื้นที่	สถานการณ์	ผลกระทบ	ปัจจัยทำให้เกิดภัยแล้ง
๒. เทศบาลตำบล ฉะ	๑. ขาดแคลนน้ำเพื่อการ เพาะปลูกด้านเกษตรกรรม ๒. ผลผลิตด้านเกษตรกรรม เกิดโรคระบาย ๓. ระดับแม่น้ำลี้แห้ง ๔. ใบไม้หล่นทับถมจำนวน มากจึงเกิดไฟไหม้ป่า	๑. ผลผลิตไม่สมบูรณ์จึง ไม่สามารถนำผลผลิต ออกจำหน่ายได้ ๒. เกษตรกรต้องซื้อยาฆ่า แมลงพ่นฆ่าแมลงทำให้ เพิ่มต้นทุนการผลิต ๓. เศรษฐกิจตกต่ำเกิดหนี้ นอกระบบ ๔. น้ำใต้ดินแห้งจึงไม่มีน้ำ ทำประปาหมู่บ้าน ๕. ป่าไม้ถูกทำลาย ๖. เกิดปัญหาหมอกควัน ในอากาศมีผู้ป่วยทางเดิน หายใจล้มป่วยลง	๑. ภาวะโลกร้อน ๒. ป่าไม้ถูกทำลาย
๓. เทศบาลตำบล วังดิน	๑. แม่น้ำลี้แห้งไม่มีน้ำ ดิบผลิตประปา ๒. ดินในพื้นที่มีความ แห้งแล้ง	๑. ส่วนเศรษฐกิจไม่มี น้ำประปาใช้ ๒. อ่างเก็บน้ำใช้เฉพาะ กลุ่มภาคเกษตรจึงมี ปัญหา ๓. ต้นไม้ในป่ายืนต้น ตาย	๑. การบุกรุกป่า
๔. องค์การบริหาร ส่วนตำบลนาทราย	๑. น้ำใต้ดินมีไม่เพียงพอ ๒. บ่อน้ำตื้นแห้งขอด ๓. เกิดไฟไหม้ป่า	๑. น้ำประปาไม่พอใช้ ๒. ประชาชนขาดแคลน น้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ๓. เกิดความเสียหาย ของพื้นที่ป่า ๔. เกิดไฟไหม้ป่า ต้นไม้ ในป่ายืนต้นตาย	๑. มนุษย์

พื้นที่	สถานการณ์	ผลกระทบ	ปัจจัยทำให้เกิดภัยแล้ง
๑. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน	๑. น้ำมีปริมาณไม่เพียงพอสำหรับใช้อุปโภค บริโภค ๒. ไม่สามารถเจาะน้ำในพื้นที่ได้	๑. น้ำประปาไม่เพียงพอในการใช้อุปโภค บริโภค ๒. ไฟไหม้ป่าทำให้ป่าไม้เสียหาย ต้นไม้ในป่ายืนต้นตาย ๓. พืชผลทางการเกษตรเสียหาย	๑. ป่าไม้ถูกทำลาย

ภัยแล้งเกิดขึ้นในอำเภอถ้ำจะส่งผลกระทบโดยตรงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณ ๘๐ % ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ต้องอาศัยน้ำเป็นปัจจัยหลัก เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งจึงส่งผลกระทบเป็นบริเวณกว้าง และสิ่งมีชีวิตยังขาดแคลนน้ำในเรื่องของการอุปโภค บริโภค ทำให้ชีวิตประจำวันดำเนินไปด้วยความยากลำบาก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ อำเภอถ้ำประสบปัญหาอย่างรุนแรง มีหลายหมู่บ้านประชาชนไม่มีน้ำเพื่อ อุปโภค บริโภค ท้องถิ่นและส่วนราชการอื่นรวมถึงบริษัทเอกชนที่มีรถบรรทุกน้ำระดมกำลังออกช่วยเหลือแจกจ่ายน้ำให้กับราษฎรผู้ประสบภัยแล้ง บางพื้นที่ต้องเจาะน้ำใต้ดินมาใช้ แต่บางพื้นที่เจาะแล้วไม่มีน้ำ สร้างความเดือดร้อนอย่างมากในการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงมีการตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาภัยแล้งขึ้นในอำเภอถ้ำ วัตถุประสงค์เพื่อเป็นจุดศูนย์กลางในการบัญชาการการแก้ปัญหาภัยแล้ง โดยมีคณะกรรมการหลากหลายหน่วยงานและผู้บริหาร ผู้นำหมู่บ้าน ประชาชน บริษัทเอกชน เป็นกรรมการ แต่เน้นคือการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สิ่งที่สำคัญก็คือพื้นที่ต้องมีการดูแลรักษา ต้องสร้างความตระหนักรู้ ให้พี่น้องประชาชนอนุรักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะพื้นที่ป่าไม้ ถือได้ว่าเป็นต้นน้ำต้นกำเนิดของน้ำตามที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะฉะนั้นถ้าสร้างความตระหนักรู้ ให้กับพี่น้องประชาชน ได้มากโดยการช่วยกันอนุรักษ์รักษาในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะทำให้เกิดฝนตกต้องตามฤดูกาลไม่เกิดความแห้งแล้งและไม่เกิดภัยในช่วงของฤดูแล้งก็จะช่วยให้บรรเทาเบาบางลง^๒

อำเภอถ้ำ เกิดเหตุภัยแล้งเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๘ ในพื้นที่ตำบลถ้ำมีหมู่บ้านที่ประสบปัญหาภัยแล้งประมาณ ๓ – ๔ หมู่บ้าน การขาดแคลนน้ำเนื่องจากการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อทำพื้นที่ทำกินเป็นจำนวนมากทำให้พื้นที่ป่าเหลือน้อย ในภาพรวมของอำเภอถ้ำมีบางตำบลเท่านั้นที่ถือว่าวิกฤต ในส่วนตำบลอื่นสามารถบรรเทาไปได้บ้าง ส่วนพื้นที่มีป่าสมบูรณ์ก็สามารถนำเครื่องสูบน้ำมาสูบน้ำในแม่น้ำลำคลองได้ มีน้ำให้ราษฎรได้ดำเนินชีวิตประจำวัน ภัยแล้ง คือการขาดแคลนน้ำหรือสภาพอากาศที่แห้งแล้ง แนวคิดที่ต้องกลับไปหาพี่น้องประชาชนโดยปลูกจิตสำนึกให้รักและหวงแหนธรรมชาติคือต้นไม้ เมื่อมีป่าก็จะมีน้ำตามมาจะทำอย่างไรก็ได้ให้ปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนหวงแหนป่าไม้ ผลกระทบที่เกิดกับราษฎร

^๒ สัมภาษณ์ นายวิวัฒน์ จันทโรภาส, นายอำเภอถ้ำ จังหวัดลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

อำเภอสี ต้องกล่าวไว้ว่าราษฎรอำเภอสี ๘๐-๙๐% ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งรายได้ส่วนหนึ่งก็มาจากผลผลิตทางการเกษตร ภัยแล้งก็ส่งผลกระทบต่อผลผลิตไม่เจริญเติบโตเพราะไม่มีน้ำไปหล่อเลี้ยงให้ผลผลิตเติบโต เช่น ลำไย ข้าวโพด ก็ทำให้เกิดผลกระทบด้านอื่นตามมา เมื่อผลผลิตไม่ออกก็ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของราษฎรซึ่งไม่มีผลผลิตออกไปสู่ตลาดทำให้ไม่มีเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเพราะปีหนึ่งๆ เกษตรกรก็จะมีรายได้ทางนี้ทางเดียว ทั้งมีพื้นที่เป็นของตัวเองหรือรับจ้างทั่วไป และสิ่งที่ทำให้เกิดภัยแล้ง คือ “มนุษย์ หรือ คน” ที่ทำให้เกิดภัยแล้ง เพราะคนทำทุกอย่าง เช่น โรงงาน ทั้งอากาศเสีย ความเห็นแก่ตัวของคน เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่าไม่ว่ามากหรือน้อย หรือติดภูเขาคงไม่มีเจ้าหน้าที่มาตรวจดูแล จึงเริ่มขยายบุกรุกเข้าพื้นที่ป่า และการบุกรุกทำลายป่าปีละ ๑ ไร่ ๑๐ ปีก็สิบไร่ ทำให้ป่าเหลือน้อยไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ อำเภอสีก็เช่นกัน มีปัญหาเรื่องป่าไม้ถูกบุกรุกแผ้วถางป่าไม้เหลือน้อยความชุ่มชื้นในอากาศก็ม่น้อยส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่^๓

สิ่งแวดล้อมอำเภอสีมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่อดีตการบุกรุกป่าการตัดไม้เพื่อเอามาสร้างที่อยู่อาศัยไม่ได้รู้ล้าเข้าไปในเขตป่าไม้ จำนวนประชากรมีน้อยจึงไม่มีการบุกรุกป่า ฝนก็ตกต้องตามฤดูกาล แต่ปัจจุบันประชากรมากขึ้นพื้นที่มีเท่าเดิมประชากรต้องดำรงชีวิตทำมาหากินจึงมีการบุกรุกป่าแผ้วถางป่า เพื่อทำเป็นที่ทำมาหากินจากผืนป่าไม้กลายเป็นพื้นที่ปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง ทำไร่เลื่อนลอย ทำพื้นที่นี้หนึ่งปี ปีหน้าก็ไปแผ้วถางทำพื้นที่ใหม่ บ้างก็ตัดไม้เพื่อนำไปขายทำเป็นธุรกิจโดยไม่สนใจผลกระทบที่จะตามมาคิดแต่ประโยชน์ให้กับตัวเอง อำเภอสีเมื่ออดีตมีพื้นที่ป่าไม้มากแต่เมื่อสังคมเมืองเริ่มขยายเข้ามา ราษฎรต้องต้องแข่งขันการทำมาอาชีพเลี้ยงตนพื้นที่ที่เคยมีเริ่มไม่พอต้องขยายแหล่งทำมาหากินโดยเข้าบุกรุกพื้นที่ป่าทำให้ป่าหาย ความแห้งแล้งเริ่มเกิดขึ้นรุนแรงขึ้น อำเภอสีเกิดปรากฏการณ์ที่ไม่เคยเกิดคือต้นไม้ยืนต้นตาย พืชสวน เช่น ลำไย ต้นไม้ในพื้นที่ป่ายืนต้นตาย นั้นแสดงว่าอำเภอสีเริ่มประสบภัยแล้งอย่างเห็นได้ชัด ระบบนิเวศเปลี่ยน ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลจึงทำให้ธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป และเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ค่อยจะดีส่งผลกระทบกับราษฎรในการดำเนินชีวิต ปัจจัยที่ทำให้เกิดภัยแล้งคือ “คน” ต้องสร้างจิตสำนึกให้กับคนให้หวงแหนป่าไม้อย่าไปตัดไม้ทำลายป่า อย่าไปบุกรุกป่าไม้ที่เป็นแหล่งธรรมชาติช่วยกันดูแลเพื่อธรรมชาติฤดูกาลจะต้องไม่เปลี่ยนไป คนเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปจะในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ขึ้นอยู่กับคน^๔

สภาพพื้นที่ในตำบลสี มีพื้นที่เป็นเนินเขาลาดเอียงไปทางทิศตะวันออกอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ขุนแม่สีมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๑๐,๓๑๒ ไร่ จำแนกแบ่งออกเป็น พื้นที่อยู่อาศัย ๒,๑๘๗ ไร่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ๗๑,๗๖๙ ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม ๒๗,๕๗๘ ไร่ พื้นที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จำนวน ๘,๗๗๘ ไร่ พื้นที่ในเขตบริการงานของเทศบาลตำบลสี ลักษณะภูมิประเทศของเทศบาลตำบลสี มีพื้นที่เป็นเนินเขาลาดเอียงไปทางทิศตะวันออก อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่สี มีพื้นที่ราบสำหรับการเพาะปลูกประมาณ ¼ ของพื้นที่ทั้งหมด ตลอดสองฝั่งของลำน้ำที่ไหลผ่านชุมชนแต่ละหมู่บ้านตั้งอยู่เรียงรายสองฝั่งของลำน้ำ เช่น แม่น้ำสี และแม่น้ำสายเล็กๆ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำในการทำเกษตรของเกษตรกร พื้นที่ตำบลสีมีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด ๑๓ หมู่บ้าน ประกอบไปด้วย (๑)

^๓ สัมภาษณ์ นายเจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์, ปลัดอำเภอฝ่ายป้องกัน อำเภอสี จังหวัดลำพูน, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^๔ สัมภาษณ์ พระครูประภาสจันทเขต, เจ้าคณะตำบลสี – ดงคำ ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้านตำบลสี จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

บ้านแวนนาริน หมู่ที่ ๑ (๒)บ้านนากลาง หมู่ที่ ๒ (๓)บ้านบุ หมู่ที่ ๓ (๔)บ้านฮ่อมต้อ หมู่ที่ ๕ (๕)บ้านป่าหูก หมู่ที่ ๗ (๖)บ้านม่วงสามปี หมู่ที่ ๘ (๗)บ้านปวงคำ หมู่ที่ ๙ (๘)บ้านกลาง หมู่ที่ ๑๐ (๙)บ้านโฮ้ง หมู่ที่ ๑๑ (๑๐)บ้านใหม่ศิริไธ หมู่ที่ ๑๒ (๑๑)บ้านแพะหนองห้า หมู่ที่ ๑๓ (๑๒)บ้านใหม่น้ำผึ้ง หมู่ที่ ๑๖ (๑๓)บ้านผายอง หมู่ที่ ๑๗^๕

พื้นที่ตำบลลิ้นประสพภัยแล้งส่งผลกระทบต่อราษฎรตำบลลิ้นอย่างรุนแรง เพราะเมื่อปี ๒๕๕๘ ที่ผ่านมามีผลผลิตจากการทำการเกษตรกรรม ขาดแคลนน้ำพืชไม่มีผลผลิตตามฤดูกาล หรือผลผลิตไม่สมบูรณ์ทำให้ไม่สามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายเกิดการขาดทุนจากการเพาะปลูกทั้งพืชสวน พืชไร่ ผลกระทบต่อมาก็คือโรคระบาดที่ทำให้ผลผลิตเสียหายเช่นกัน เมื่อเกิดโรคระบาดก็ต้องซื้อยามาแมลงมาพ่นเพื่อไม่ให้ผลผลิตเสียหายมากเกินไปจึงทำให้เป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตไปอีก เมื่อนำไปจำหน่ายกำไรก็ลดลงส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในตำบลการจับจ่ายใช้สอยของประชาชนลดน้อยลงถือว่าภัยแล้งที่ผ่านมามีอยู่ในขั้นวิกฤต ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ , ๒๕๕๘ และ ๒๕๕๙ โดยภาพรวมกว้างๆ เกิดจากภาวะโลกร้อนประเทศไทยได้รับผลกระทบ อำเภอลี้ได้รับผลกระทบในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำ แม่น้ำลี้ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักระบบน้ำในแม่น้ำลี้ระดับลงและมีปริมาณน้อยไม่สามารถนำน้ำไปใช้ในด้านเกษตรกรรมได้รวมไปถึงสายน้ำสาขาของแม่น้ำลี้ ทำให้ระบบประปาของหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านมีปัญหาเพราะเมื่อลำน้ำสายหลักแห้งส่งผลไปถึงน้ำใต้ดินเริ่มลดน้อยลงเพราะน้ำประปาจะใช้น้ำจากใต้ดินมาทำน้ำประปาหมู่บ้านเกิดมีปริมาณไม่พอในการใช้ในชีวิตประจำวันของราษฎร เทศบาลฯ จึงต้องจัดรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายน้ำให้ราษฎรที่เดือดร้อน ความแห้งแล้งยังส่งผลกระทบต่อป่าไม้ เมื่ออากาศแห้งแล้งใบไม้หล่นทับถมกันเกิดไฟป่าขึ้นสร้างความเสียหายให้กับทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ถูกเผาผลาญเสียหายไปเป็นจำนวนมาก และยังมีผลกระทบต่อเนื่องจากไฟป่าก็คือ “หมอกควัน” จังหวัดลำพูนมีลักษณะเป็นแอ่งกระทะอำเภอลี้ได้รับผลกระทบ มีปัญหาเรื่องหมอกควันปกคลุมทำให้ราษฎรที่มีโรคประจำตัวเกี่ยวกับทางเดินหายใจล้มป่วยลงรวมไปถึงผู้สูงอายุในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไป ภัยแล้งสร้างผลกระทบต่อตำบลลิ้นอย่างมากมาย เทศบาลตำบลลิ้นจึงตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและแก้ไขปัญหาภัยแล้งเทศบาลตำบลลิ้น เพื่อรับข้อร้องทุกข์จากราษฎรตำบลลิ้นและเป็นจุดบัญชาการประสานในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง^๖

บ้านบุ หมู่ที่ ๓ เป็นอีกพื้นที่หนึ่งของตำบลลิ้นที่ประสบปัญหาภัยแล้ง ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งพืชสวน พืชไร่ ต้องอาศัยน้ำจากแม่น้ำลี้เป็นหลักในการทำเกษตรกรรม ถ้าแม่น้ำลี้มีปริมาณน้ำที่น้อยการทำเกษตรกรรมก็มีปัญหาเพราะน้ำจะไม่เพียงพอต่อการหล่อเลี้ยงพืชสวน พืชไร่ ส่งผลกระทบต่อพืชผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากขาดแคลนน้ำ บ้านบุเป็นพื้นที่มีภูเขาล้อมรอบ

^๕ เทศบาลตำบลลิ้น, ข้อมูลสภาพทั่วไป, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.lee.go.th/index.php>
[๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐]

^๖ สัมภาษณ์ ร้อยตำรวจตรีเสนห์ มะโนจิตต์, นายกเทศมนตรีตำบลลิ้น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

จึงมีโอกาและเอื้อต่อการเกิดปัญหาภัยแล้ง น้ำเพื่อการเกษตรเป็นปัญหาทุกปีต้องหาแหล่งน้ำจากที่อื่น ฝนน้ำมาลงที่แม่น้ำลำคลองหรือจากแม่น้ำลี้มาให้ประชาชนในพื้นที่ใช้ น้ำใต้ดินมีการขุดเจาะบ่อบาดาล หลายแห่ง เมื่อปี ๒๕๕๙ มีการขุดเจาะบ่อบาดาลไม่ประสบผลสำเร็จไม่เจอน้ำหลายจุด บางจุดที่ได้น้ำก็ได้ปริมาณน้ำที่น้อยไม่เพียงพอต่อการใช้ในหมู่บ้าน จึงต้องมีการใช้เครื่องสูบน้ำแบบซัมเมอร์สูบน้ำจาก แม่น้ำลี้ขึ้นมาเพื่อนำมาผลิตเป็นน้ำประปาให้ชาวบ้านได้ใช้ แต่ก็เจอปัญหาจากยาฆ่าหญ้าที่ไหลลงตาม แหล่งน้ำบางช่วงเวลาก็ไม่สามารถนำน้ำมาผลิตเป็นน้ำประปาได้ ในอดีตภัยแล้งเกิดขึ้นทุกปีการขาดแคลนน้ำใช้แต่ก็ไม่รุนแรง เพราะอดีตที่ผ่านมาไม่เกิดความแห้งแล้งจนแหล่งน้ำเหือดแห้งเหมือนกับ เมื่อปีสองปีที่ผ่านมาน้ำป่าไม่ยังมีจำนวนมากอากาศมีความชุ่มชื้น ป่าไม้ไม่ถูกบุกรุกป่าไม่มีความเขียวชอุ่ม ฝนตกต้องตามฤดูกาลอากาศจะเย็นสบายไม่เหมือนปัจจุบัน เมื่อฝนตกก็ตกอย่างหนักจนเกิดน้ำป่าไหลหลากทำให้น้ำล้นตลิ่งสร้างความเสียหายให้กับเกษตรกรรมของชาวบ้าน ปัจจุบันสถานการณ์ภัยแล้งจะหนักกว่าเมื่ออดีต ป่าไม้ในหมู่บ้านถูกบุกรุกทำลายพื้นที่เป็นพื้นที่ทำมาหากินจำนวนมาก หมู่บ้านจึงตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อดูแลพื้นที่ป่า ตั้งกฎเกณฑ์ การห้ามและปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าไม้ มีกฎข้อบังคับมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนยังบุกรุกทำลายป่าเพื่อรักษาพื้นที่ป่าไว้ ผลกระทบจากภัยแล้งพืชไร่ เช่น ข้าวโพดได้รับผลกระทบมาก เนื่องจากขาดแคลนน้ำจึงทำให้ผลผลิตของข้าวโพดไม่สมบูรณ์ เมื่อนำไปขายก็ไม่ได้ราคาเมล็ดไม่ได้ตามขนาดที่กำหนด ปัญหาภัยแล้งยังมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนทั้งน้ำอุปโภค บริโภค ทำให้การใช้ชีวิตประจำวันของราษฎรยากลำบากขึ้นทำอะไรก็ต้องประหยัดน้ำ^๗

ภัยแล้งเป็นปัญหาเรื่องของน้ำ ทั้งการอุปโภค บริโภค รวมไปถึงการทำเกษตรกรรม ปัญหาในหมู่บ้านเมื่อเกิดภัยแล้งจะเกี่ยวกับน้ำประปาหมู่บ้าน เพื่อใช้อุปโภค บริโภค น้ำดิบที่จะนำมาผลิตเป็นน้ำประปาส่วนใหญ่ทุกหมู่บ้านจะได้มาจากน้ำใต้ดินหรือน้ำบาดาล ในช่วงปี ๒๕๕๘ เกิดสถานการณ์น้ำใต้ดินแห้งขอดทั้งบ่อน้ำตื้น และบ่อบาดาลน้ำที่ตูดจากน้ำใต้ดินขึ้นมาเพื่อใช้เป็นน้ำดิบผลิตเป็นน้ำประปาหมู่บ้านเกิดขาดแคลนน้ำประปาไม่เพียงพอ จึงต้องขอความช่วยเหลือไปยังเทศบาลให้ช่วยเหลือจัดหา น้ำเพื่อ อุปโภค บริโภค ให้กับประชาชนที่ไม่มีน้ำ อุปโภค บริโภค โดยใช้รถบรรทุกน้ำแจกจ่ายให้ประชาชนที่เดือดร้อน ผลกระทบอีกอย่างที่มีผลต่อเกษตรกร คือ ผลผลิตเสียหายลำไยยืนต้นตายเป็นจำนวนมาก เพราะไม่มีน้ำเพื่อที่จะหล่อเลี้ยงลำต้นได้ ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุน เป็นหนี้ ประชาชนมีรายได้น้อยลงเพราะผลผลิตที่เสียหาย เมื่อรายได้น้อยลงการชำระหนี้ให้กับทางสถาบันการเงินที่กู้ยืมมาไม่เพียงพอและก่อให้เกิดหนี้จนกระทั่งเป็นปัญหาต่อมาและที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน สำหรับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เช่น สัตว์เลี้ยงหรือการทำปศุสัตว์ ก็ต้องการน้ำเป็นปัจจัยหลักเมื่อไม่มีน้ำในการปศุสัตว์ทำให้อุบัติภัยเสียหายประสบกับการขาดทุน ต้องกลับเข้ามาวังวนเดิม คือ การกู้เงินจากสถาบันของรัฐเพื่อทำธุรกิจต่อไปถ้าไม่กู้ธุรกิจนั้นอาจต้องชะงักจนถึงหยุดทำกิจการ เกษตรกรเลยต้องจำยอมต้องทำเพื่อรายได้ในการเลี้ยงชีพและครอบครัว^๘

^๗ สัมภาษณ์ นายวิจิต ใหมธรรม, ผู้ใหญ่บ้านบุ หมู่ที่ ๓ ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^๘ สัมภาษณ์ นายวิชาญ โนตะ, ราษฎรตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ตำบลลีมีการแบ่งเขตการบริหารออกเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น ๒ แห่ง คือ (๑) เทศบาลตำบลลี (๒) เทศบาลตำบลวังดิน ซึ่งทั้งสองแห่งแบ่งการบริหารประชากรดังนี้ (๑) เทศบาลตำบลลี มีจำนวนหมู่บ้าน ๑๓ หมู่บ้าน (๒) เทศบาลตำบลวังดิน มีจำนวนหมู่บ้าน ๔ หมู่บ้าน เทศบาลตำบลวังดินมีพื้นที่เขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลวังดินจะแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ (๑) เขตเศรษฐกิจ (๒) เขตเกษตรกรรม (๓) เขตพื้นที่ป่า เขตเศรษฐกิจเป็นจุดศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจของอำเภอลี ปัญหาภัยแล้งที่มีผลกระทบต่อประชาชนมากที่สุดก็คือ ระบบประปาเพราะเขตเศรษฐกิจเริ่มที่จะเป็นสังคมเมืองและมีแนวโน้มขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ รองลงมาคือด้านเกษตรกรรม และพื้นที่ป่าตามลำดับ^๙

สายน้ำแม่ลีเป็นแม่น้ำหนึ่งที่ไหลผ่านเขตบริหารของเทศบาลตำบลวังดิน ภัยแล้งมีผลกระทบในเขตเศรษฐกิจเป็นปัญหาเกี่ยวกับน้ำในแม่น้ำลีสมีปริมาณน้ำที่น้อย น้ำต้นทุนหรือแหล่งน้ำวัตถุดิบเพื่อที่จะผลิตน้ำประปาก็มีปัญหา เมื่อปี ๒๕๕๘ เราไม่มีน้ำประปาใช้เพราะไม่มีน้ำดิบเพื่อผลิตน้ำประปาทางเทศบาลวังดินนำรถบรรทุกน้ำไปขนน้ำตามแหล่งน้ำต่างๆ มาผลิตน้ำประปาแทนแม่น้ำลี ในช่วงปลายเดือนมีนาคม เมษายน ต้นเดือนพฤษภาคมระยะสั้นๆ มีแต่ปี ๒๕๕๘ ที่เกิดภัยแล้งขั้นวิกฤตแม่น้ำลีแห้งขอดเลยและแหล่งน้ำธรรมชาติถือว่าน้อยมากถึงเราจะมีอ่างแม่เหยียบ อ่างแม่ยางจั่วแต่เป็นที่ทราบกันเมื่อปริมาณน้ำในอ่างมีน้อยเกษตรกรก็ไม่ยอมให้อ่าน้ำมาผลิตประปา เพราะเกษตรกรก็กลัวว่าน้ำต้นทุนที่จะทำการเกษตรจะไม่เพียงพอ ตอนนี้จึงต้องแยกระบบประปาออก เช่น บ้านพระธาตุห้าดวง หมู่ ๑๕ ก็สร้างระบบประปาขึ้นมาใหม่ให้ใช้หมู่เดียวเฉพาะของหมู่ ๑๕ บ้านวังดิน และอีกสามหมู่บ้านก็เช่นกัน อนาคตเรื่องน้ำประปาของเขตเทศบาลวังดินคงไม่มีปัญหาแต่จะเหลือปัญหาของภาคเกษตรเหตุผลเพราะแหล่งที่เป็นแหล่งน้ำแม่เหยียบและอ่างแม่ยางจั่ว นั้นใช้เฉพาะกลุ่มสั้นๆ แคๆ แต่พื้นที่ที่เข้าไปลึกไม่มีแหล่งน้ำเลยและสำคัญที่สุดก็ไม่มีไฟฟ้าพอไม่มีไฟฟ้าการเจาะน้ำก็ไม่มีประโยชน์ นี่คือปัญหาของภาคเกษตรที่มีปัญหาเรื้อรัง ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนแน่นอนทางเทศบาลตำบลวังดินก็พยายามแก้ เขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลวังดินเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอลี เมื่อเกิดปัญหาภัยแล้งผลกระทบย่อมมีมากในเขตเศรษฐกิจเรามีตลาดทุกที่ทุกเวลาจะต้องมีการใช้น้ำตลอดเมื่อไม่มีน้ำให้ใช้ก็ย่อมส่งผลกระทบกับระบบเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และอาจจะเป็นผลกระทบที่ร้ายแรงจึงไม่สามารถให้ผลกระทบนั้นเกิดขึ้นในเขตเศรษฐกิจ ถ้าเกิดก็ให้ใช้เวลาที่แก้ไขสั้นที่สุด และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปอย่างฉับพลันเป็นหัวใจหลักในการเกิดปัญหาภัยแล้งโลกร้อนขึ้นอุณหภูมิที่สูงขึ้นทำให้ความชุ่มชื้นในอากาศลดน้อยลงต้นไม้ก็เหี่ยวเฉาลงเนื่องจากความร้อน^{๑๐}

ภัยแล้งในอดีตที่ทางหมู่บ้านวังดินเคยประสบมาอดีตยังไม่มีอ่างเก็บน้ำแม่ยางจั่วป่าไม้ยังอุดมสมบูรณ์และภายหลังได้มีการรื้อป่าเพื่อทำเป็นพื้นที่ทำมาหากินเมื่อป่าไม้ถูกทำลายเริ่มมีปัญหาเกี่ยวกับภัยแล้งเกิดขึ้นปัจจัยที่เกิดภัยแล้งก็ได้สร้างปัญหาหลายๆ เรื่องขึ้นมาและต่อมาก็เป็นปัญหาหาระแห่งชาติ เรื่องของป่าไม้รวมไปถึงไฟป่าทำให้เกิดดินแห้งแล้ง ทางหมู่บ้านจึงได้จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ป่าของหมู่บ้านขึ้นมา อาสาสมัครพิทักษ์ป่า ทำหน้าที่ ๑. ปกป้องผืนป่าในพื้นที่ของหมู่บ้าน

^๙ เทศบาลตำบลวังดิน, ข้อมูลและสภาพทั่วไป, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.wangdinli.go.th> [๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายสุรสิทธิ์ ทองรวย, นายกเทศมนตรีตำบลวังดิน อำเภอลี จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

๒. เมื่อเกิดเหตุไฟป่าตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงความรุนแรงสูงสุดอาสาสมัครพิทักษ์ก็จะเข้าปฏิบัติงาน และอีกส่วนหนึ่งก็เป็นเหตุเป็นตาหรือออกลาดตระเวนดูความเรียบร้อยเฝ้าระวังการเกิดไฟป่า ภัยแล้งจะมีผลกระทบกับประชาชนทั้งด้านการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การทำการเกษตรของประชาชนในตำบลวังดิน ทั้งหมดได้รับผลกระทบจะมากจะน้อยขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละครอบครัวแต่ละบุคคล ภัยแล้งไม่ได้ส่งผลกระทบเฉพาะตัวบุคคลแต่มีผลกระทบไปถึงสิ่งมีชีวิตทั้งหมด เช่น สัตว์เลี้ยง ต้นไม้ใบหญ้า เคยมีต้นไม้ในป่าเมื่อช่วงปี ๒๕๕๘ ต้นไม้ขาดน้ำเนื่องจากภัยแล้งยืนต้นตาย เช่น ไม้รัง เมื่อต้นไม้ผลิใบออกมาไม่มีน้ำเลี้ยงทำให้ต้นไม้ยืนต้นตายทั้งผืนป่าทั้งที่เราดูแลผืนป่ามาตลอดแต่ต้นไม้ไม่สามารถทนสภาพการขาดน้ำเนื่องจากภัยแล้งได้ อดีตที่ผ่านมาเคยเกิดภัยแล้งขึ้นถือว่าถึงขั้นวิกฤตโดยมีรถบรรทุกน้ำเข้ามาแจกน้ำโดยภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๑๑}

บริบทของพื้นที่ตำบลวังดินในเรื่องของภัยแล้งจะมีบางปีตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาใน ๓ ปี ประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๙ จะมีความแห้งแล้งจะเริ่มเกิดภัยแล้งขึ้นมา จากอดีตไม่เคยเกิดขึ้น เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๕๒ โดยได้เข้าไปเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านและมีการประชุมปัญหาของภัยแล้ง และฤดูฝนเกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก เกิดอุทกภัย สืบเนื่องจากว่ามีหมู่บ้านที่อยู่ท้ายน้ำ จะมีชุมชนที่อยู่ริมน้ำได้รับผลกระทบ จึงได้มีการปรึกษาหารือกันในเรื่องการแก้ไขปัญหาในลักษณะในเรื่องของหน้าแล้งก็จะแห้งแล้ง แล้วเวลาฤดูฝนเกิดน้ำป่าไหลหลากน้ำท่วม ได้ปรึกษาสู่สาเหตุที่แท้จริง ปัญหาที่เกิดขึ้นใหญ่เกิดจากการบุกรุกป่าและมีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ณ เวลานั้นตำบลก็ประสบปัญหานี้เช่นกัน ระบบประปาในเขตเศรษฐกิจต้องใช้น้ำดิบจากแม่น้ำลำมาทำเป็นน้ำประปาเมื่อน้ำล้นแหล่งปริมาณลงการผลิตน้ำประปาก็ไม่เพียงพอจึงต้องใช้รถบรรทุกน้ำจากแหล่งอื่นมาผลิตเป็นน้ำประปา โดยจะต้องนำน้ำมาเติมตลอดทั้งวันส่วนภาคเกษตรเมื่อเกิดปัญหาภัยแล้งเนื่องจากขาดแคลนน้ำพอฝนตกลงมาทำให้ลำไยแตกได้รับความเสียหายจึงทำให้ผลผลิตของลำไยไม่ดี ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำประชาชนขาดรายได้ หนี้สินที่กู้ยืมมาขาดการชำระจึงส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่^{๑๒}

ตำบลนาทราย อยู่ห่างจากอำเภอลี้ไปทางทิศใต้ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองลำพูนประมาณ ๑๒๐ กิโลเมตร (ทางหลวงหมายเลข ๑๐๖) ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไปยังหัวลำพูนประมาณ ๒ ชั่วโมง มีหมู่บ้านทั้งหมด ๒๓ หมู่บ้าน ดังนี้ (๑)บ้านนาเลียง (๒)บ้านแม่หวางพัฒนา (๓)บ้านผาลาด (๔)บ้านนาทราย (๕)บ้านแม่หวางต้นผาง (๖)บ้านฮั่ว (๗)บ้านแม่หวางลุ่ม (๘)บ้านพระบาทห้วยต้ม (๙)บ้านหนองปู (๑๐)บ้านแม่หวางห้วยริน (๑๑)บ้านหนองบอน (๑๒)บ้านเด่นยางมูล (๑๓)บ้านหนองนา (๑๔)บ้านเด่นทรายมูล (๑๕)บ้านผาลาดเหนือ (๑๖)บ้านนามน (๑๗)บ้านแม่หละ (๑๘)บ้านหนองเกียง (๑๙)บ้านแพะเจริญ (๒๐)บ้านนาทรายสามหลัง (๒๑)บ้านศรีเวียงชัย (๒๒)บ้าน

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายสมคิด กัลป์จาก, ผู้ใหญ่บ้านวังดิน ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายเชาว์ วงศ์ศรีใส, ราษฎรบ้านวังดิน ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ชัยวงษา (๒๓)บ้านพระบาทพัฒนา คริวเรือนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ ทำไร่ ทำนา และทำสวน ลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่สูงชัน มีภูเขาล้อมรอบ เป็นที่ไหลเขาที่มีลักษณะที่ราบลูกคลื่น ที่ราบบันได ที่ราบลุ่มน้ำ ที่มีความชันน้อยกว่าร้อยละ ๓๕ จะเหมาะสมสำหรับการเกษตร ป่าไม้เป็นป่าเต็งรัง ป่าแพะขึ้นอยู่ตามเชิงเขา ความสูงของภูเขาตั้งแต่ ๕๐๐ – ๘๐๐ เมตรในระดับน้ำทะเล ทำให้เป็นร่องลึก ทำให้เกิดเป็นลำห้วยต่างๆ ที่ไหลมารวมกันจนเกิดเป็นต้นกำเนิดสายน้ำแม่แต๊ะ ที่เปรียบเสมือนเส้นโลหิตเส้นใหญ่ที่หล่อเลี้ยงชีวิตของประชาชนตำบลนาทราย^{๑๓}

เมื่อปี ๒๕๕๘ ตำบลนาทรายประสบกับปัญหาภัยแล้งเกิดความแห้งแล้งทั้งตำบลแต่ที่ภัยแล้งรุนแรงจะเป็นชุมชนบ้านห้วยต้มหมู่ที่ ๑๔ , ๒๑ , ๒๒ , ๒๓ จะประสบปัญหาภัยแล้งมากที่สุดของตำบลนาทราย เพราะว่าพื้นที่ของชุมชนบ้านห้วยต้มเป็นพื้นที่ราบสูงแหล่งน้ำที่มีก็มีปริมาณน้ำน้อยบางแหล่งน้ำไม่มีน้ำเลย บ่อน้ำตื้นของราษฎรไม่มีน้ำเลยระบบประปาของหมู่บ้านบางหมู่ไม่สามารถสูบน้ำได้ดินชั้นมาได้เพราะน้ำใต้ดินไม่มี บางหมู่บ้านน้ำใต้ดินมีแต่มีปริมาณน้ำที่น้อยสูบน้ำขึ้นมาไม่เพียงพอหรือการจ่ายน้ำประปาจ่ายไปไม่ถึงเพราะจำนวนหลังคาเรือนของประชากรของชุมชนบ้านห้วยต้มมีจำนวนมากปริมาณน้ำจึงไม่เพียงพอสำหรับทุกหลังคาเรือน ที่สำคัญชุมชนบ้านห้วยต้มเป็นชุมชนชนเผ่าที่เริ่มอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ชุมชนบ้านห้วยต้มมากขึ้นชุมชนบ้านห้วยต้มเริ่มขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วโครงสร้างพื้นฐานเติบโตไม่ทัน เช่น ระบบน้ำประปา เมื่อประมาณปี ๒๕๕๗ ระบบประปาของชุมชนบ้านห้วยต้มทุกหมู่บ้านไม่มีปัญหา แต่พอปี ๒๕๕๘ ปัญหาภัยแล้งได้เข้ามาในชุมชนประกอบกับการขยายตัวของประชากรในชุมชนบ้านห้วยต้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจึงทำให้ระบบน้ำประปาหมู่บ้านเริ่มไม่เพียงพอแก่การใช้ของราษฎร ปี ๒๕๕๘ ชุมชนบ้านห้วยต้มจึงเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำขึ้น โดยเฉพาะหมู่ที่ ๒๑ มีประชากรอยู่ประมาณ ๔๐๐ – ๕๐๐ หลังคาเรือนขยายตัวจากปี ๒๕๕๘ เพิ่มขึ้นกว่า ๑๐๐ หลังคาเรือนระบบประปาหมู่บ้านมี ๓ แห่ง ปริมาณน้ำประปาประมาณ ๒๐ ลูกบาศก์เมตร หรือประมาณ ๒๐,๐๐๐ ลิตรต่อแห่งไม่เพียงพอแก่การแจกจ่ายให้ราษฎรอย่างทั่วถึงทุกหลังคาเรือนรวมถึงท่อประปาไปไม่ถึงเพราะหมู่บ้านขยายตัวอย่างรวดเร็ว ภัยแล้งได้สร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตรของราษฎรตำบลนาทราย โดยเฉพาะชุมชนบ้านห้วยต้มซึ่งประชากรบางส่วนได้ทำพืชไร่ เช่น การปลูกข้าวโพด ปลูกมันสำปะหลัง เมื่อปลูกพืชไร่แล้วก็ต้องรอแต่น้ำฝนอย่างเดียว เมื่อฝนไม่ตกก็ทำให้พืชที่ปลูกแห้งตายจึงต้องทำการไถกลบหรือปล่อยให้แห้งตาย และที่สำคัญชุมชนห้วยต้มมีประชากรจำนวนมากการใช้น้ำจึงเป็นสิ่งสำคัญเมื่อปริมาณน้ำมีน้อยจึงไม่เพียงพอต่อการใช้กับชีวิตประจำวันของราษฎร ถือว่าเป็นผลกระทบอย่างหนักที่จะต้องทำการแก้ไข ปริมาณประชากรคงจะห้ามไม่ให้ขยายตัวคงทำไม่ได้ แต่คงต้องทำการเตรียมการจัดการน้ำเพื่อรองรับการขยายตัวของประชากรชุมชนห้วยต้มในอนาคต^{๑๔}

^{๑๓} องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย, **ข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไป**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.nasailoca.go.th> [๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

^{๑๔} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรีวิมล ไชยมงคล, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน, ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เมื่อปี ๒๕๕๘ ชุมชนบ้านห้วยต้มประสบกับปัญหาภัยแล้งเกิดความแห้งแล้งทั้งตำบลรวมไปถึงป่าไม้ผืนป่าเกิดความแห้งแล้งต้นไม้ยืนต้นตายเนื่องจากขาดน้ำทำให้ใบไม้ทับถมกันและอากาศก็ร้อนสิ่งที่ตามมาก็คือไฟป่าซึ่งไฟป่าอาจจะเกิดจากธรรมชาติหรือเกิดจากฝีมือของมนุษย์เผาป่าเพื่อหาของป่าและเมื่อเกิดไฟป่าชุมชนที่อยู่ใกล้พื้นที่ก็จะระดมกำลังชาวบ้านรวมถึงผู้นำหมู่บ้านจะเข้าไปช่วยกันดับไฟป่าชุมชนที่อยู่ใกล้ป่าที่สุดก็คือ หมู่ ๑๔ เมื่อมีเหตุไฟป่าเกิดขึ้นก็จะมีผู้แจ่งมายังผู้นำหมู่บ้านว่าเกิดเหตุไฟไหม้ป่าชุมชน ผู้นำหมู่บ้านและชาวบ้านก็จะระดมกำลังออกไปช่วยกันดับไฟเพราะหมู่บ้านห้วยต้มทุกหมู่บ้านสำนักงานไฟฟ้าจังหวัดลำพูนได้มอบโบท โม่ดับไฟ และไม้เกลี่ยใบไม้ เพื่อให้ช่วยกันเผาระวังและออกดับไฟเมื่อไฟไหม้ป่าชุมชน เพราะเป็นผลต่อเนื่องจากความแห้งแล้งจึงทำให้เกิดไฟป่าขึ้นมาด้วยหรือว่าอาจเกิดจากฝีมือของมนุษย์เพราะว่าถ้าเป็นใบไม้เสียดสีกันคงเป็นไปได้อยาก แต่ในปัจจุบันภัยแล้งเริ่มเบาบางลงและในชุมชนยังมีกว่าพบผู้กระทำความผิดกฏให้จับและปรับการมีกฏข้อห้ามทำให้ไฟป่าลดลงอย่างมาก รวมทั้งชาวบ้านให้ความร่วมมือด้วยจึงทำให้ไฟป่าลดลง ภัยแล้งทำให้ราษฎรของชุมชนห้วยต้มขาดน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ทำให้ราษฎรเดือดร้อนอย่างหนัก ทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างลำบากทั้งที่มีรถบรรทุกน้ำมาช่วยแจกจ่ายน้ำถึง ๓ คัน รวมไปถึงผลผลิตทางการเกษตรปลูกพืชก็ไม่ได้ผลผลิตเพราะพืชไม่มีน้ำมาหล่อเลี้ยงทำให้แห้งตายทำให้เกษตรกรที่ลงทุนเพาะปลูกเกิดการขาดทุน ทำให้กระทบไปถึงเศรษฐกิจภายในครอบครัวต้องติดหนี้สินเพราะประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกรส่วนป่าชุมชนก็มีต้นไม้ยืนต้นตายหลายสิบต้น เนื่องจากความแห้งแล้งฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ป่าไม้ก็รอแต่ฝนตกเมื่อฝนไม่ตกพื้นดินก็ขาดความชุ่มชื้นต้นไม้ก็แห้งยืนต้นตาย^{๑๔}

เมื่อปี ๕๘ บ้านห้วยต้มก็เกิดภัยแล้งขึ้นอย่างรุนแรงบางหมู่บ้านขาดแคลนน้ำและบางหมู่บ้านยังพอน้ำประปาใช้แต่จำนวนไม่มากอาจจะต้องใช้รถบรรทุกน้ำมาส่งเป็นบางครั้ง ส่วนหมู่บ้านที่ไม่มีน้ำก็ต้องขอความช่วยเหลือจาก องค์การกริหารส่วนตำบลนาทรายนำรถบรรทุกน้ำส่งน้ำให้แก่ราษฎรเพื่ออุปโภค บริโภค หมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำเพราะประปาไปไม่ถึง บ่อน้ำที่ขุดขึ้นตามบ้านก็แห้งขอด แต่ในช่วงปัจจุบันเหตุภัยแล้งไม่มีแล้วเพราะฝนตกลงมาทำให้ดินมีความชุ่มชื้นและบ่อน้ำที่ชาวบ้านขุดตามบ้านก็มีน้ำฝนเข้ามาเติมทำให้เพิ่มระดับน้ำขึ้นมา ผลกระทบแน่นอนถ้าขาดน้ำทั้งอุปโภค บริโภค ทั้งการดำเนินชีวิตประจำวัน แม้กระทั่งน้ำเพื่อที่จะอาบยังไม่มีให้อาบแต่น้ำเพื่อบริโภคยังพอหาซื้อได้ แต่สำหรับคนที่มียาได้น้อยไม่มีน้ำอาบแล้วน้ำเพื่อบริโภคแทบจะไม่มี เราจึงต้องขอหน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยเหลือเกี่ยวกับน้ำ แต่ก็ไม่มีภาชนะที่จะเก็บกักน้ำไว้เท่าที่มีก็เป็นถังใบขนาดกลางหรือขนาดเล็กซึ่งก็บรรจุน้ำได้ไม่มากเท่าไรใช้แค่หนึ่งถึงสองวันก็หมดต้องรอรถบรรทุกน้ำของทางราชการมาช่วยซึ่งก็ต้องรอลำดับที่จะวนมาอีกรอบ บ่อน้ำในบ้านก็มีแต่ก็แห้งขอดจะขุดลึกๆ ก็ไม่ได้แล้วเพราะจะไม่มีอากาศหายใจ ซึ่งยากลำบากมาก ไฟฟ้ามีแต่ไม่มีน้ำอยู่ไม่ได้จริงๆ รวมไปถึงผลกระทบกับพืชผลผลิตทางเกษตร

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายทิพันธ์ พรนรังสรรค์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๔ ตำบลนาทราย อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เมื่อปลูกไปแล้วไม่มีน้ำมาหล่อเลี้ยงต้นไม้ผลผลิตก็ไม่ออกต้องทำการไถกลับทิ้งไปเลย แต่ปัจจุบันก็มีอยู่บ้างไม่กี่รายที่ต้องไถกลับทิ้งเพราะอยู่บนพื้นที่สูงน้ำไม่สามารถส่งขึ้นไปถึงได้และฝนก็ไม่ค่อยตก เมื่อบ่อน้ำที่บ้านแห่งการที่จะอาบน้ำชาวบ้านบางคนก็จะไปอาบน้ำที่ลำห้วยที่พอมีน้ำเพราะถ้าไม่อาบจะเหนียวไปทั้งตัวเป็นการยากที่จะดำเนินชีวิตประจำวันแค่นี้ไม่ได้อาบวันสองวันก็พออยู่ได้แต่สามถึงสี่วันขึ้นไปจะเป็นการยากลำบากในดำเนินชีวิต ส่วนคนที่มีรถยนต์ก็จะไปขอน้ำจากส่วนราชการอื่นมาใช้โดยเอาถังน้ำใส่บนรถไปนำน้ำจากแหล่งน้ำอื่นที่มีมาใช้อุปโภค บริโภค ส่วนชาวบ้านที่ไม่มีรถยนต์ถ้ารอคิวที่รถของทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายมาส่งไม่ไหวก็ต้องจ้างชาวบ้านที่มีรถยนต์ไปขนน้ำที่แหล่งน้ำอื่นมาเพื่อใช้อุปโภค ครั้งหนึ่งก็ประมาณ ๑๐๐ – ๒๐๐ บาทประมาณหนึ่งอาทิตย์น้ำหมดแต่ก็ยังไม่ถึงคิวก็ต้องจ้างเขาไปขนน้ำอีก ที่ส่วนราชการมาส่งน้ำซักรึเพราะว่าประชากรของตำบลนาทรายมีจำนวนมากจึงต้องลำซำและลำดับส่งน้ำค่อนข้างเยอะ^{๑๖}

ตำบลแม่ลาน เป็นตำบลหนึ่งใน ๘ ตำบล ในเขตการปกครองอำเภอสี จังหวัดลำพูน อยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอสี พื้นที่ในเขตบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน พื้นที่ส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน จะเป็นพื้นที่ป่า ภูเขา ทำให้มีพื้นที่ทำกินน้อย และไม่มีเอกสารสิทธิ์เนื่องจากพื้นที่อยู่ในเขตป่าสงวนและเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงไม่มีน้ำไหลผ่านนอกจากมีลำห้วยเล็กๆ โดยต้องอาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรกรรมเท่านั้น ตำบลแม่ลานมีหมู่บ้านจำนวน ๗ หมู่บ้าน ดังนี้ (๑) บ้านผาด้าย หมู่ที่ ๑ (๒) บ้านหนองมะลือ หมู่ที่ ๒ (๓) บ้านแม่ลาน หมู่ที่ ๓ (๔) บ้านแม่กองวะ หมู่ที่ ๔ (๕) บ้านเด่นเหมา หมู่ที่ ๕ (๖) บ้านผาด้ายเหนือ หมู่ที่ ๖ (๗) บ้านห้วยทรายขาว หมู่ที่ ๗ มีจำนวนประชากร ๒,๙๘๗ คน จำนวนหลังคาเรือน ๘๔๙ หลังคาเรือน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ทำไร่^{๑๗}

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ สถานการณ์ขาดน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคต้องหาแหล่งน้ำให้กับราษฎรบ้านแม่กองวะ หมู่ที่ ๔ และบ้านเด่นเหมา หมู่ที่ ๕ ซึ่งทั้งสองหมู่บ้านมีน้ำประปาแต่ไม่เพียงพอให้กับราษฎรจึงต้องจัดรถบรรทุกน้ำส่งช่วยเหลือราษฎรตามหมู่บ้าน ระดับน้ำได้ดินมีแต่ปริมาณที่ได้ไม่เพียงพอแจกจ่ายให้ราษฎร ตำบลแม่ลานเป็นพื้นที่ราบสูงจึงหาแหล่งกักเก็บน้ำค่อนข้างยาก แต่ที่มีก็เป็นแหล่งน้ำขนาดเล็กและตื้นเขิน ถ้าเทียบกับปี ๒๕๖๐ ถือว่าปีที่ผ่านมาแล้งมากๆ บ้านแม่กองวะ หมู่ที่ ๔ เจาะน้ำบาดาลเพื่อทำระบบน้ำประปามีอยู่ ๓ แห่ง ประปาทั้งสามแห่งไม่มีน้ำประปาเพื่อส่งจ่ายให้กับราษฎร บ้านแม่กองวะ หมู่ที่ ๔ ประมาณ ๒๐๐ กว่าหลังคาต้องใช้รถบรรทุกน้ำวิ่งแจกจ่ายน้ำเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของชาวบ้าน ผลกระทบกับชาวบ้านในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นการยากลำบากในการดำเนินชีวิตเพราะน้ำเพื่อทำการหุงหาอาหารไม่มี การแจกจ่ายน้ำไม่ทัน ส่วนเรื่อง

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายศักดิ์ชัย ชัยชาติเจริญ, ราษฎรตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๑๗} องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน, ประวัติและข้อมูลทั่วไป, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.maelan.org> [๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

เกษตรกรรมพืชผลประเภทไม้ยืนต้น เช่น ลำไย ยืนต้นตายประมาณ ๗๐๐ กว่าต้นเนื่องจากไม่มีน้ำมาหล่อเลี้ยงต้นไม้ รวมไปถึงพืชไร่ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ได้รับความเสียหายอย่างมาก^{๑๘}

อดีตป่าไม้อุดมสมบูรณ์แต่ก็มีการลักลอบเข้าไปตัดไม้เพื่อมาสร้างที่อยู่อาศัย แต่ที่หนักขึ้นคือการเข้าบุกรุกป่าเพื่อทำเป็นที่ทำกินและก็มีบางคนใช้วิธีการบุกรุกไปไล่ไร่เพื่อไม่ให้เป็นที่ผดสังเกตของเจ้าหน้าที่ตามที่ให้อนุญาตแค่นี้ จึงทำให้ป่าเริ่มลดลงอากาศเริ่มร้อนขึ้นความชุ่มชื้นในป่าเริ่มจะแสดงให้เห็นว่ามีความแห้งแล้งเกิดขึ้น น้ำในลำห้วยเริ่มลดปริมาณลดลงและจนถึงแห้งขอดในปีต่อไป ส่งผลกระทบไปถึงระบบน้ำเพื่อทำการเกษตรของเกษตรกรไม่มีน้ำเพื่อทำการเกษตรผลผลิตไม่ออกผล เริ่มมีแห้งเฉาตายเพราะขาดน้ำ กระทบไปถึงระบบประปาในหมู่บ้านเริ่มไม่มีน้ำ บ้านเด่นเหมา หมู่ที่ ๕ จึงได้ทำการเจาะบ่อบาดาลแต่ก็ไม่เจอน้ำมีบางแห่งเจาะและเจอน้ำแต่ก็มีปริมาณน้ำที่น้อยไม่เพียงพอ และส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจุดไม่สามารถเข้าไปทำการเจาะในเขตป่าได้ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน เคยทำโครงการส่งไปถึงจังหวัดลำพูนเพื่อขอความช่วยเหลือ แต่ก็ไม่ได้รับการตอบกลับทางชาวบ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานเลยต้องหาวิธีแก้ไขปัญหากันเอง การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การทำการเกษตร ทั้งหมดได้รับผลกระทบจะมากจะน้อยต้องอยู่กับพื้นที่ของแต่ละครอบครัวแต่ละบุคคล ถ้าภัยแล้งไม่ใช่กระทบเฉพาะแค่ตัวของราษฎรแต่จะมีผลกระทบไปถึงสิ่งมีชีวิตทั้งหมด ต้นไม้ ใบหญ้า การขาดน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ทำให้ราษฎรเดือดร้อนอย่างหนักทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างลำบาก รวมไปถึงผลผลิตทางการเกษตรปลูกก็ไม่ได้ผลผลิตเพราะพืชไม่มีน้ำมาหล่อเลี้ยงทำให้แห้งตายทำให้เกษตรกรที่ลงทุนเพาะปลูกเกิดการขาดทุน การเข้ามาช่วยเหลือก็ไม่ทันเพราะรถของส่วนราชการก็มีแค่คันเดียว หน่วยงานอื่นเข้ามาช่วยก็มาอาทิตย์ละครั้งไม่ทันต่อความต้องการของประชาชน^{๑๙}

ในอดีตไม่เคยมีภัยแล้งเหมือนปีที่ผ่านมา ในอดีตป่าไม้อุดมสมบูรณ์แต่ก็เริ่มมีชาวบ้านตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำเป็นที่ทำกิน และมีบริษัทเอกชนเข้ามาสัมปทานทำเกี่ยวกับไม้เศรษฐกิจและก็ได้ตัดไม้ทำให้ในพื้นที่ป่ามีพื้นที่โล่งชาวบ้านก็เริ่มทยอยเข้ามาจับจองทำที่อยู่อาศัย เมื่อมีที่อยู่อาศัยก็ต้องหาที่ทำกินจึงเริ่มตัดไม้ทำลายป่าและบุกรุกเยอะขึ้นเรื่อยๆ ป่าก็ถูกทำลายเยอะขึ้น ลำน้ำที่เคยมีน้ำไหลผ่านเริ่มลดน้อยลง และเริ่มมีผู้คนเข้ามาอยู่ในตำบลแม่ลานเยอะขึ้น การตัดไม้ทำลายป่าก็เพิ่มขึ้นปริมาณน้ำในลำน้ำก็เริ่มแห้งลงหลังจากที่น้ำไหลตลอดปี เมื่อเข้าสู่ฤดูแล้งน้ำในลำน้ำก็แห้งขอดน้ำจะมีเฉพาะฤดูฝนเท่านั้นจนถึงปัจจุบัน ช่วงตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ แม่ลานก็เกิดภัยแล้ง บ้านเด่นเหมา หมู่ที่ ๕ ต้องได้ส่งน้ำตลอด เจาะบ่อบาดาลน้ำก็ไม่เพียงพอ การขาดแคลนน้ำมีผลกระทบหลายอย่างทั้งการดำเนินชีวิตยากลำบากทั้งน้ำกินน้ำใช้หายากลำบาก รวมถึงการเกษตรน้ำในแม่น้ำลำคลองแห้งขอดไม่มีน้ำที่จะนำไป

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายกุศล ยะทา, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน อำเภอสี จังหวัดลำพูน, ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายชาติชาย ปุตุตรี, ผู้ใหญ่บ้านเด่นเหมา ตำบลแม่ลาน อำเภอสี จังหวัดลำพูน, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ทำการเกษตรโดยใช้เครื่องสูบน้ำ ต้องรอแต่ฝนตกอย่างเดียว การใช้ชีวิตของชาวบ้านยากลำบาก ปัจจัยสำคัญคือ “น้ำ”^{๒๐}

สถานการณ์การเกิดภัยแล้งอำเภอลี้ ภัยแล้งเกิดขึ้นในอำเภอลี้จะส่งผลโดยตรงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณ ๘๐ % ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ต้องอาศัยน้ำเป็นปัจจัยหลัก เมื่อเกิดเหตุสาธารณภัยขึ้นไม่ว่าจะพื้นที่ไหน ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย อำเภอลี้ได้เกิดเหตุสาธารณภัยประเภทภัยแล้งจึงได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและแก้ไขปัญหายภัยแล้งขึ้นในอำเภอลี้ เพื่อเป็นจุดศูนย์กลางในการแก้ปัญหา และการบัญชาการ โดยมีทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานราชการอื่น เอกชน รวมถึงตัวแทนประชาชนในอำเภอลี้เป็นคณะกรรมการศูนย์ฯ ในการเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น และตามความต้องการในแต่ละพื้นที่ อำเภอลี้จะเป็นจุดประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการให้ระดมบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายน้ำเพื่ออุปโภค บริโภคให้แก่ประชาชนที่เดือดร้อน ปัญหาหลักทำให้อำเภอลี้ประสบปัญหายภัยแล้งที่รุนแรงเกิดจากการบุกรุกพื้นที่ป่าของประชาชนเพื่อทำเป็นพื้นที่ทำมาหากิน ป่าไม้ลดลงความร้อนในชั้นบรรยากาศเพิ่มขึ้น เกิดปัญหาเรื่องไฟป่าเพิ่มขึ้น เมื่อเกิดความแห้งแล้งฝนไม่ตกตามฤดูกาลผลผลิตทางเกษตรกรรมก็มีปัญหา ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ผลผลิตตกต่ำ ทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลงส่งผลกระทบไปถึงระบบเศรษฐกิจของอำเภอลี้ถดถอย ตำบลลี้เป็นตำบลหนึ่งในเขตของอำเภอลี้ เมื่อเกิดวิกฤตการภัยแล้ง ตำบลลี้ประสบปัญหาเรื่องน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค หรือน้ำประปาหมู่บ้าน น้ำเพื่อทำการเกษตร การสูบน้ำไต่ดินหรือน้ำบาดาลมาใช้ในช่วงภัยแล้ง น้ำไต่ดินหรือน้ำบาดาลมีน้อยและไม่เพียงพอ เพราะน้ำในลำน้ำและบ่อน้ำตื้นแห้งจึงต้องขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลพื้นที่นั้นเข้ามาช่วยเหลือ โดยน้ำสะอาดจากพื้นที่อื่นเข้ามาแจกจ่ายเป็นแก้ไขเฉพาะหน้าไปก่อนหรือการแก้ไขแบบเร่งด่วนซึ่งปัญหาเหล่านี้เหมือนกับพื้นที่ของตำบลวังดิน ตำบลนาทราย ตำบลแม่ลาน จะมีปัญหาเรื่องน้ำในการอุปโภค บริโภคไม่เพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับน้ำไม่เพียงพอของตำบลวังดินซึ่งเป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจต้องมีการใช้น้ำตลอดเวลาจึงจะให้มีปัญหาเรื่องน้ำประปาไม่พอไม่ได้ ตำบลนาทรายมีประชากรมากโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบประปาเต็บโตไม่ทันกับการขยายตัวของประชากรจึงเกิดปัญหาระบบน้ำประปาจ่ายน้ำล่าช้าเพราะต้องแจกจ่ายไปที่ละส่วนจนครบและเวียนเริ่มต้นใหม่และบางส่วนไม่สามารถจ่ายน้ำประปาได้ทั่วถึง ตำบลแม่ลานเป็นพื้นที่ราบแต่พื้นที่เป็นชั้นหินเมื่อเกิดภัยแล้งการขาดแคลนน้ำจึงเป็นปัญหามากเพราะแหล่งน้ำใกล้เคียงหายากและอยู่ห่างไกลจากตำบลอื่นๆ

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายสมพงษ์ พิงเจริญ, ราษฎรตำบลแม่ลาน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ป่าไม้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดภัยแล้งเนื่องจากป่าไม้ถูกตัดเกิดการบุกรุกป่าทำให้พื้นที่ป่าเหลือน้อยพื้นที่สีเขียวลดขนาดพื้นที่ลงสร้างความแห้งแล้งฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลอากาศมีความร้อนขึ้น เช่นเดียวกับตำบลลี่ ตำบลวังดิน ตำบลนาทราย ตำบลแม่ลาน ล้วนแต่ประสบปัญหาเขตป่าไม้ถูกทำร้าย ถูกบุกรุกแผ้วถางทำเป็นพื้นที่ทำมาหากินโดยไม่ได้รับอนุญาตจึงทำให้อากาศร้อนขึ้น เมื่ออากาศเกิดความร้อนไปไม่เกิดการทับถมกันจำนวนมากจึงมีโอกาสดเกิดไฟป่าได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นเกิดเองตามธรรมชาติ หรือเกิดจากมนุษย์ก็ล้วนแต่สร้างความเสียหายให้กับทรัพยากรธรรมชาติ ในแต่ละตำบลจึงตั้งคณะกรรมการออกตรวจพื้นที่ห้ามมีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่ามีกฎระเบียบ ข้อบังคับ บทลงโทษ ตามมติของหมู่บ้านเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้มีการตัดไม้ทำลายป่าเพิ่มเติมอีกต่อไป